

Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi

»»» Dr Tomasz Ogrodnik WZUW

Technologie wspierające rachunkowość

Problem badawczy

Automatyzacja, liczenie maszynowe, komputeryzacja, cyfryzacja - te wszystkie pojęcia od wielu lat i coraz mocniej wchodzą w obszar rachunkowości. Ostatnim pojęciem, które swoje źródło bierze jeszcze z połowy lat 50 poprzedniego stulecia jest AI, czyli tzw. sztuczna inteligencja. Sztuczna inteligencja bardzo szybko rozpowszechnia się dyscyplinie finansów i bardzo szybko wkracza też w obszar rachunkowości. Badania przeprowadzone w 2024 roku drogą wywiadu bezpośredniego na 25 głównych księgowych, na obszarze centralnej Polski, w firmach usługowych i produkcyjnych z obrotami od 5 do 50 mln zł. Badania pokazały następujące odpowiedzi:

1. Rachunkowość korzysta z technologii IT.
2. Rachunkowość prowadzona jest w siedzibie firmy.
3. Tylko w 10 firmach został wprowadzony i działa system elektronicznego obiegu dokumentów.
4. W 10 firmach system finansowo księgowy jest zintegrowanym systemem ERP
5. W 3 firmach dodatkowo działa system CRM
6. W 12 firmach (produkcyjnych) jest wykonywany rachunek kosztów: porównawczy oraz kalkulacyjny.
7. Wszystkie firmy prowadzą pełną księgowość

Cyfryzacja w rachunkowości nie niesie ze sobą zagrożeń, czego w wielu przypadkach obawiają pracownicy. Praca księgowego nadal będzie do wykonywa tylko jej sposób będzie trochę inny. Bardziej skupi się na weryfikacji i kontroli. Natomiast pracochłonne czynności będą wykonywane przez wprowadzenie automatyzacji, cyfryzacji, maszynieringu oraz czynności które są wykonywane powtarzalnie i może je zrobić „automat”.

Zalety AI w rachunkowości

- Znacząca obniżka kosztów prowadzenia księgowości, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw.
- Jak największe wykorzystania danych księgowych do celów analitycznych, które znajdują się w zasobach przedsiębiorstwa.

Wady AI w rachunkowości

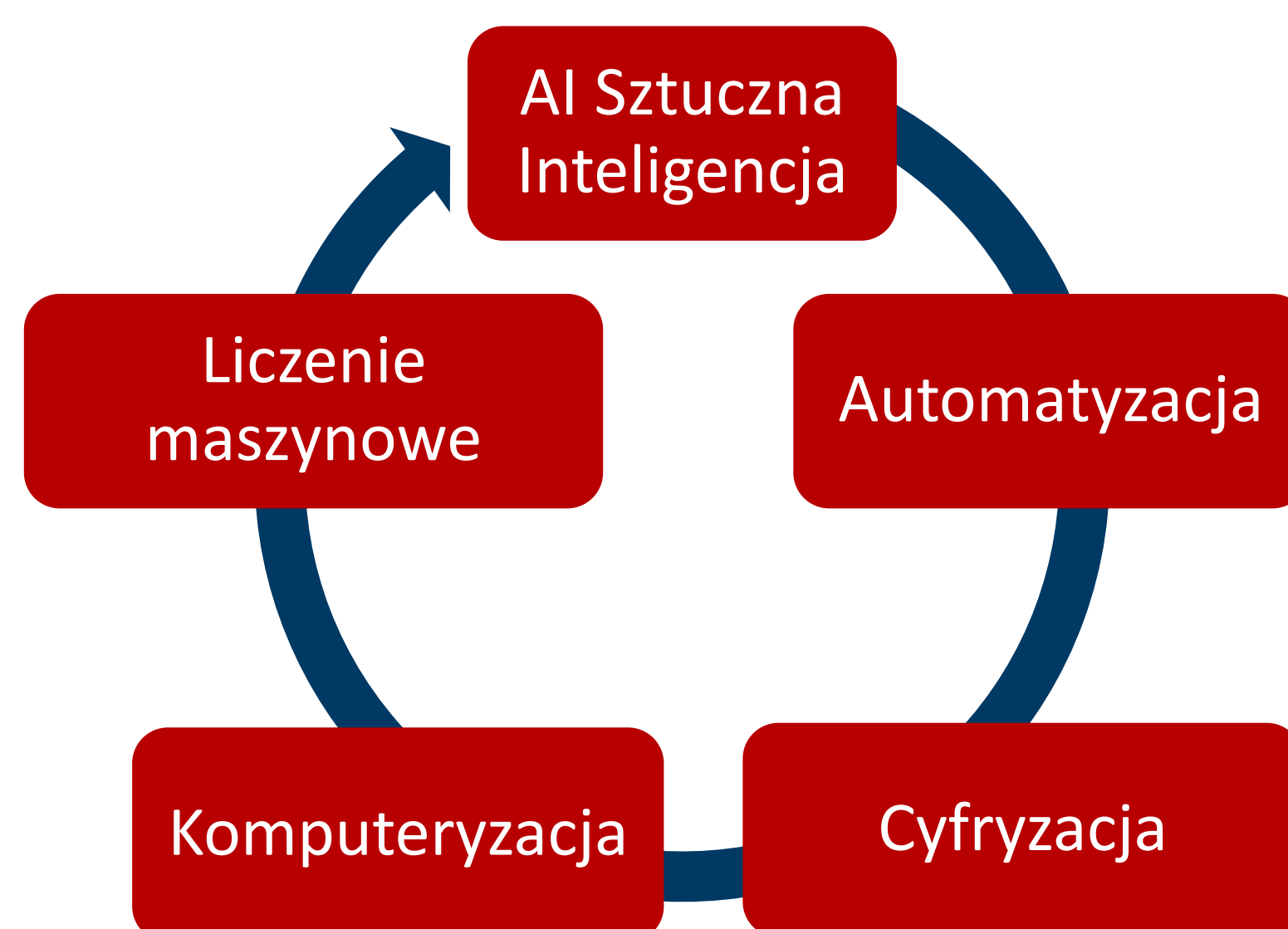
- Brak księgowości w siedzibie firmy, przez to brak możliwości załatwienie sprawy na miejscu.
- Brak możliwości spotkania się z księgowym.
- Nie wszyscy są jeszcze gotowi na cyfrowych księgowych, cyfrowych kontrolerów, cyfrowych skarbników, cyfrowych doradców podatkowych.

Dlaczego AI może pomóc księgowym?

W ciągu najbliższych lat AI przyniesie duże oszczędności dla firm, dla których zatrudnienie księgowych wiąże się z bardzo dużym obciążeniem finansowym. Coraz szybszy odpływ osób z zawodu księgowego (emerytury) i coraz mniejsza liczba osób, które decydują się na wykonywanie tego zawodu powoduje brak kadry nie tylko w zawodzie księgowego, ale również biegłych rewidentów, osób pracujących w obszarze due diligence, wycen firm, fuzji i łączeń itd. Zawód księgowego nie pasuje do obecnego trendu w zarządzaniu: work-life-balance, dlatego nie jest chętnie wybierany przez osoby wchodzące na rynek pracy, a dodatkowo wymaga on kilku lat praktycznego działania, co powoduje że na awanse trzeba trochę poczekać.

Technologie Informacyjne w rachunkowości

Wyniki badań wskazują, że wykorzystanie technologii informacyjnych (IT) w rachunkowości, rachunkowości zarządczej, controllingu i finansach przedsiębiorstw ma istotny wpływ na procesy księgowe. Ale nie tylko technologia informacyjna ma wpływ na rachunkowość; z jej dobrodziejstw korzysta również: rachunkowość zarządcza, controlling, finanse przedsiębiorstw i zarządzanie skarbem. IT w rachunkowości umożliwia firmom rozwijanie i stosowanie skomputeryzowanych systemów do śledzenia i rejestrowania transakcji finansowych, co skraca czas potrzebny na przygotowanie sprawozdań finansowych. Badania potwierdzają, że rozwój kompetencji cyfrowych jest niezbędny dla księgowych, aby zwiększyć ich konkurencyjność i postrzeganie na rynku pracy. Wprowadzenie od 1 stycznia 2025 roku usługi e-doręczenia, oraz planowane wprowadzenie od 1 lutego 2026 oraz 1 kwietnia 2026 usługi KSeF, spowodowały i będą powodowały dalszą cyfryzację w obszarze rachunkowości w firmach. Prace nad nową ustawą o rachunkowości i dalsze możliwe uproszczenia dla małych i średnich firm mogą spowodować, automatyzację min. w zamknięciu sprawozdania rocznego.

Nakłady na rachunkowość w ciągu najbliższych 5 lat

Kolejnymi pytaniami zadanymi w wywiadzie były: Czy nakłady w ciągu najbliższych 5 lat na rachunkowość będą się zwiększały? Czy planujesz outsourcing w rachunkowości? Czy AI w rachunkowości będzie wyzwaniem dla Twojej firmy?

Pytanie 1			Pytanie 2			Pytanie 3		
TAK	NIE	Nie wiem	TAK	NIE	Nie wiem	TAK	NIE	Nie wiem
20	0	5	11	4	10	11	4	10

Jaki będzie dalszy los rachunkowości?

Z otrzymanych odpowiedzi wynika, że nakłady na rachunkowość będą rosły (automatyzacja i cyfryzacja). Co do przekazania rachunkowości na zewnątrz zdania są podzielone. Podobne odpowiedzi są również w sprawie AI, gdzie zostało zawarte pytanie dotyczące tylko wyzwań a nie zagrożeń.

Reasumując: W ciągu najbliższych lat z powodu coraz większych kosztów osobowych małe i średnie przedsiębiorstwa będą wyprowadzały księgowość na zewnątrz. Zawód księgowego nie zaginie, będzie on dalej potrzebny do weryfikacji ewidencji gospodarczej. Natomiast dobre przygotowanie architektury księgowo-controllingowej w przedsiębiorstwie tj. (zakładowy plan kont oraz wyodrębnienie MPK i Profit Center), spowodują, że dane którymi napełniany jest system do zarządzania finansami, będzie również system do zarządzania firmą. Pomogą przy tym systemy BI, platformy chmurowe, narzędzia do planowania i budżetowania.

KONTAKT

Dr Tomasz Ogrodnik, Wydział Zarządzania Uniwersytet Warszawski,
Pracownia Rachunkowości
email: togrrodnik@wz.uw.edu.pl

BIBLIOGRAFIA

- ¹ Sztuczna inteligencja w zarządzaniu. Regulacja a konkurencja, Włodzimierz Springer, Poltext, 2024
- ² Sztuczna inteligencja w organizacji. Innowacje biznesowe w praktyce, Ryszard Cwierniak, Onepress, 2024
- ³ FINTECH - technologia, finanse, regulacje. Praktyczny przewodnik dla sektora innowacji finansowych, Michał Nowakowski, Wolters Kluwer Polska 2020,
- ⁴ Rachunkowość inwestycyjna, Lesław Niemczyk, wydawca leslawniemczyk.pl, 2022